

#307 Btw-nultarief voor groente en fruit: ja natuurlijk!

Een btw-nultarief voor groente en fruit: van Brussel mag het[1]. Onze regering heeft aangegeven te willen onderzoeken of het btw-tarief voor groente en fruit kan worden verlaagd van 9 naar 0%[2]. Maar gaat het ook gebeuren? Velen blijken tegen te zijn[3], waarbij ik mij afvraag waarom eigenlijk? De spanning stijgt, want eind van deze maand worden de resultaten van een extern onderzoek verwacht. Wat mij betreft: invoeren deze hap![4]

Met mogelijke invoering btw-nultarief groente en fruit neemt overheid verantwoordelijkheid. Uit onderzoeken blijkt dat het percentage mensen met overgewicht giga is: in Nederland ligt dat op maar liefst 50%[5]. Overgewicht en obesitas behoren tot de belangrijkste volksgezondheidsproblemen[6]. Opinieschrijver Sander Schimmelpenninck vermeldt in zijn bekende boekje 'Sander en de brug'[7]: *'Slechts 1% van de kinderen in Nederland eet genoeg groente. Veel kinderen geven de voorkeur aan snel verteerbare suikers en fastfood.'* Met de invoering van een btw-nultarief voor groente en fruit neemt de overheid in mijn optiek verantwoordelijkheid richting een gedrags- en cultuurverandering in de maatschappij. Je geeft als overheid het signaal af dat je belang hecht aan een samenleving met gezonde(re) mensen en dat je daarmee ook de druk op de gezondheidszorg wil verminderen. Geen symboolpolitiek, of voor de bühne: als overheid sta je voor de gezondheid van de burger. In het coalitieakkoord van VVD, D66, CDA en CU van 15 december 2021 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' is opgenomen dat wordt onderzocht of het btw-tarief voor groente en fruit verlaagd kan worden van 9 naar 0%. De weg naar een btw-nultarief ligt vanuit een EU-perspectief ook geheel open. Op 7 december 2021 is in Brussel akkoord bereikt over meer vrijheid voor de lidstaten op het gebied van de btw-tarieven[8]. Gevolg is dat lidstaten een nultarief kunnen invoeren voor bepaalde levensmiddelen als ook voor bijvoorbeeld zonnepanelen.

Waarom duurt het zo lang?

Tijdens de coronacrisis was de invoering van een btw-nultarief op mondkapjes in 2022 – met goedkeuring van Brussel – binnen enkele maanden geregeld. Ook ging het snel met de verlaging van het btw-tarief voor energie in 2022 na de inval van Rusland in de Oekraïne. Evenals de accijnsverlaging op benzine en diesel. Ook was er binnen de EU eensgezindheid over een btw-nultarief ter stimulering van het installeren van zonnepanelen. Het btw-nultarief is per 1 januari 2023 een feit. Bij deze tariefmaatregelen was in de (fiscale) media relatief weinig aandacht voor de vraag of dergelijke maatregelen doeltreffend zijn.

Voor de mogelijke btw-verlaging op groente en fruit ligt dat echter geheel anders. Diverse fiscale deskundigen overschreeuwen elkaar om er een stokje voor te willen steken. Met titels als 'Verlaag btw-tarief groenten en fruit niet'[9], 'Nul procent btw op groente & fruit: een nogal ongezond plan'[10] en prof. Leo Stevens in het EW: 'geen btw op groente en fruit is onzinnig'[11]. Vanwaar deze felheid als het gaat om het stimuleren van groente en fruit?

In elk commentaar zit (meestal) een kern van waarheid

Vorig jaar – op 5 juli 2022 – hebben de Staatssecretarissen van Volksgezondheid en Financiën de Tweede Kamer geïnformeerd over de aanpak van btw-verlaging van groente en fruit. Afbakening van groente en fruit is volgens de staatssecretarissen een puzzel. Er zijn veel varianten van groente en fruit die in meer of mindere mate gezond zijn. Het kabinet heeft dan ook besloten een extern bureau te vragen om de afbakeningsvarianten in kaart te brengen en die te beoordelen op onder meer juridische houdbaarheid, doeltreffendheid, doelmatigheid en handhaafbaarheid.

Op 9 februari 2023 heeft Staatssecretaris van Financiën, Fiscaliteit en Belastingdienst, Marnix van Rij, bekend gemaakt dat de resultaten van het externe onderzoek eind deze maand kunnen worden verwacht[12]. Ik ben zeer benieuwd naar de uitkomsten. Hieronder geef ik op voorhand mijn visie.

Is het uitvoerbaar?

ICT-systemen overheid kunnen btw-nultarief aan!

In de media is onder meer geroepen dat de ICT-systemen van de Belastingdienst moeite hebben met de omschakeling naar een btw-nultarief. Vanuit de Belastingdienst zelf komt een ander geluid. Fred Elberse, werkzaam als Ketenmanager bij de Belastingdienst: 'Dat is onjuist. Wij kunnen wijzigingen doorvoeren die binnen de bestaande tarieven vallen'[13]. Ook blijkt dit uit voornoemde brief van de Staatssecretaris van 9 februari jl. Aangezien het huidige btw-aangiftesysteem al een 0%-tarief kent, leidt een mogelijke tariefsaanpassing voor groente en fruit niet tot een systeemaanpassing. Er ligt volgens hem ook geen relatie met de noodzakelijke vernieuwing van de ondersteunende automatiseringssystemen voor heffing van de btw. Hoewel er bij wijzigingen in de praktijk doorgaans wel de nodige complicaties zijn, zou dat ook hier best het geval kunnen zijn, maar die zijn dan meestal van voorbijgaande aard. Geen reden in elk geval om deze tariefmaatregel af te blazen. Afbakeningsproblematiek is van alle dag

De Staatssecretaris van Volksgezondheid (mede namens die van Financiën) heeft – als het gaat om afbakening van groente en fruit – in 2022 aan de Kamer aangegeven dat ieder onderscheid onvermijdelijk de vraag oproept waar de grens ligt. Dat geldt volgens mij niet alleen voor groente en fruit, maar voor vrijwel elke levering van goederen of diensten die in Tabel 1 behorende bij de Wet OB onder het verlaagde tarief zijn gebracht dan wel van btw-heffing zijn vrijgesteld. Wat maakt groente en fruit zo bijzonder? Als het gaat om onbewerkte groente en fruit is dat sowieso redelijk overzichtelijk. Een aantal Tweede Kamerleden heeft voorgesteld het btw-nultarief voor dergelijke groente en fruit alvast eerder te regelen[14].

Daar voelen de beide staatssecretarissen niet voor: zij willen het in één keer (goed) regelen. De fiscale neutraliteit – gelijke goederen mogen niet ongelijk worden behandeld – is hier zeker in het geding. Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie blijkt ook dat de lidstaten een redelijke mate van vrijheid hebben om de toepassing van het verlaagde tarief te beperken.

Btw-nultarief doeltreffend? Geen reden om wetgever het bos in te sturen

Het effect van een tariefverlaging valt moeilijk te voorspellen. De effectiviteit is afhankelijk van de mate waarin ondernemers de btw-verlaging doorgeven aan de consument. En ook in hoeverre de consument gevoelig is voor een prijsverandering van deze producten[15]. Als je ziet dat de supermarkten erom strijden wie de goedkoopste van het land is, verwacht ik zelf dat de verlaging zal worden doorberekend. In hoeverre de consumptie van groente en fruit daardoor enorm gaat toenemen, blijft de vraag, maar een tariefverschil van 9% is in elk geval behoorlijk fors. Het zal ook te maken hebben met welke maatregelen nog meer worden genomen: invoering van een suikertax en wellicht het overhevelen van bepaalde ongezonde voedingsproducten naar het normale btw-tarief. Zie ook de heffing op alcoholhoudende dranken en rookwaren.

Dan nog even Sander Schimmelpenninck. In zijn boekje ‘Sander en de brug’ stelt hij voor om op scholen gratis een gezonde lunch voor te schotelen. Hij verwijst daarbij naar een bestaand initiatief TommyTomato waarbij bedrijven de lunch op een lokale basisschool kunnen sponsoren. En wat blijkt? Juist op scholen in armere buurten slaat de lunch enorm aan: ouders en kinderen zijn er dolblij mee. Ouders in de rijkere buurten zouden minder zitten te wachten op deze schoollunch: het lijkt alsof zij het onnodige bemoeienis vinden, aldus een van de oprichters die Schimmelpenninck sprak. Zou dat ook bij de btw op groente en fruit een rol spelen waardoor dit wordt ervaren als teveel betutteling van de overheid? Het zou mij niet verbazen.

Conclusie en slotopmerkingen

Er is veel reuring over de invoering van een nultarief voor groente en fruit. Ik ben zeer benieuwd naar de resultaten van het externe onderzoek die eind maart worden verwacht. Wat mij betreft wint het gezonde verstand en laten we ons niet afleiden door ‘getut over betutteling’. Daarom een oproep aan onze regering en Kamerleden: blijf aub staan voor de gezondheid en beantwoord de vraag of we in deze hap moeten invoeren met ‘ja natuurlijk!’

[1] [Richtlijn \(EU\) 2022/542](#) van de Raad van 5 april 2022 tot wijziging van Richtlijnen 2006/112/EG en (EU) 2020/285, PbEU 2022, L 107/1

[2] [Coalitieakkoord ‘Omzien naar elkaar’](#) 15 december 2021

[3] [‘Verlaag btw-tarief groente en fruit niet’](#), MeJustice 24 maart 2021; [‘Nul procent btw op groente en fruit: een nogal ongezond plan’](#) Matthijs van der Wulp in The Floris 17 juni 2022, [‘Lagere btw en dus hogere fruit- en groenteconsumptie: zo simpel is het niet’](#) RaboResearch d.d. januari 2022; en [‘Geen btw op groente en fruit is onzinnig’](#) Leo Stevens in Elsevier Weekblad d.d. 27 februari 2023

[4] [‘Verlaagd btw-tarief op groente en fruit!’](#), mr. R. Vos in BTW-bulletin, nummer 9, 2022

[5] [‘Overweight and obesity – BMI statistics, Statistics explained’](#), 2023

[6] [Fichebundel beleidsopties, Bouwstenen voor een beter belastingstelsel](#), blz. 183 t/m 184

- [7] 'Vijf voorstellen voor een eerlijker Nederland', Sander Schimmelpenninck, de Correspondent, 10 januari 2023, blz 44 t/m 49: gratis warme lunch voor iedereen
- [8] Richtlijn (EU) 2022/542 van de Raad van 5 april 2022 tot wijziging van Richtlijnen 2006/112/EG en (EU) 2020/285, PbEU 2022, L 107/1
- [9] 'Verlaag BTW-tarief groente en fruit niet', MeJudice 24 maart 2021
- [10] 'Nul procent btw op groente en fruit: een nogal ongezond plan' Matthijs van der Wulp in The Floris 17 juni 2022
- [11] Leo Stevens: geen btw op groente en fruit is onzinnig, EW 27 februari 2023
- [12] Nota Beantwoording nadere vragen motie Koffeman cs over afschaffing van de btw op groente en fruit
- [13] Daarom duurt de btw-verlaging op groente en fruit langer, website Belastingdienst 12 april 2022
- [14] Antwoorden Staatssecretaris van Volksgezondheid 12 mei 2022 op Kamervragen van de leden Van Esch (PvdD) en Westerveld (GroenLinks) over het zo snel mogelijk naar het nultarief brengen van de btw op groente en fruit vanwege steeds duurdere boodschappen (2022Z07469, ingezonden 14 april 2022)
- [15] Fichebundel beleidsopties, Bouwstenen voor een beter belastingstelsel, blz. 183 t/m 184